

substantiation of the modern problems of norms establishment for the formation of automobile transport land plots .

Results. The analysis of the main state building norms which were used in the construction and reconstruction of highways was carried out, namely: SBN V.2.3-4: 2015 Transport facilities. Automobile roads. Part I. Design. Part II Construction; SBN V.2.3-16: 2007 Transport facilities. Norms of land forming for the construction (reconstruction) of highways; SBN V.2.3-5: 2018. Constructions of transport. Streets and roads of settlements; SBN V.2.3-218-007: 2012. Ecological requirements for highways. Designing.

Problems were identified in the registration of the right to use land plots under the existing highways and objects of road economy.

Scientific novelty. The necessity of norms improving for the formation of land plots for the transport industry at the state level was determined. Formation of a new paradigm of the institutional environment regarding the territorial development of this category of land was considered.

Practical significance. Results` application of the research on the problems of valuation of land allocation for the needs of road transport allows us to develop recommendations for state building codes that guide the design and construction of highways, land plots, environmental requirements for highways, which require additions and adjustments to meet the needs of society by introducing changes in regulatory acts.

УДК 33.332 (332.36)
JEL K 000L930 O130

Новаковська І.О.⁶¹

Національний авіаційний університет (Київ, Україна)

<http://orcid.org/0000-0002-1473-7543>

Ямковий О.Є.⁶²

<http://orcid.org/0000-0001-7488-8522>

Національний авіаційний університет (Київ, Україна)

Скрипник Л.Р.⁶³

Інститут агроекології і природокористування НААН (Київ, Україна)

<http://orcid.org/0000-0001-7349-9496>

УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ АВІАЦІЙНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

У статті розглянуто основні недоліки нормативно-правового забезпечення у сфері функціонування землекористування авіаційного транспорту в Україні. Під час здійснення аналізу визначено, що особливої уваги та подальших досліджень потребує система

⁶¹ *Новаковська Ірина Олександрівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри землеустрою та кадастру, Національний авіаційний університет (Київ, Україна)*

⁶² *Ямковий Олександр Юрійович, кандидат педагогічних наук, заступник директора Коледжу інформаційних технологій та землевпорядкування, Національний авіаційний університет (Київ, Україна)*

⁶³ *Скрипник Лілія Русланівна, аспірант, Інститут агроекології і природокористування НААН (Київ, Україна)*

екологічнобезпечного землекористування авіаційного транспорту у взаємодії з прилеглими видами землекористування та проблеми впливу останніх на безпеку авіатранспортної діяльності. Встановлено, що вітчизняна нормативно-правова база та сучасна система стандартизації недостатньо розглядають небезпечний вплив такого роду. Запропоновано можливі напрями щодо вдосконалення нормативного забезпечення землекористування авіаційного транспорту в Україні.

Ключові слова: нормативно-правова база, землекористування, авіаційний транспорт, проблематика, шляхи вдосконалення.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НОРМАТИВНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РЕГУЛИРОВАНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ В СФЕРЕ АВИАЦИОННОГО ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ

В статье рассмотрены основные недостатки нормативно-правового обеспечения в сфере функционирования землепользования авиационного транспорта в Украине. В ходе осуществления анализа определено, что особого внимания и дальнейших исследований требует система экологически безопасного землепользования авиационного транспорта во взаимодействии с прилегающими видами землепользования и проблемы влияния последних на безопасность авиатранспортной деятельности. Установлено, что отечественная нормативно-правовая база и современная система стандартизации практически не рассматривают опасное влияние такого рода. Предложены возможные направления по совершенствованию нормативного обеспечения землепользования авиационного транспорта в Украине.

Ключевые слова: нормативно-правовая база, землепользование, авиационный транспорт, проблематика, пути усовершенствования.

IMPROVEMENT OF NORMATIVE PROVIDING OF LAND RELATIONS REGULATION IN THE FIELD OF LAND USE AVIATION

The legislative base in the area of aviation land use that exists for this period in Ukraine does not fully reflect modern management principles, norms and rules of operation, and the concept of land use of aviation transport is not sufficiently explored. However, land-resource potential is a territorial basis for any economic activity. Also aviation combines the use of both land and air space, which is a rather specific interaction.

Keywords: regulatory base, land use, aviation transport, issues, improvement ways

Актуальність проблеми. Розвиток економічно-ефективного, екологічнобезпечного авіаційного землекористування має базуватися на правових аспектах, які полягають у нормативному закріпленні порядку використання самостійної підкатегорії – земель авіаційного транспорту України, а також встановлені адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства вищезазначеної галузі.

Нормативно-правові положення у сфері охорони та екологічнобезпечного землекористування зобов'язують землекористувачів (землевласників) раціонально використовувати надані їм земельні ділянки, враховувати інтереси добросусідства, не допускати заболочення, погіршення якості земель і забруднення їх промисловими та іншими відходами, неочищеними стоками, а також вживати заходів для захисту ґрунтів від ерозії, а також дотримуватись інших вимог з охорони земель.

Правовий режим земель авіаційного транспорту дещо відрізняється від правових особливостей земель інших видів транспорту. Насамперед, функціонування даної підкатегорії полягає у взаємодії як земельного, так і повітряного транспорту. Тобто, щоб розпочалася будь-яка діяльність над поверхнею землі, потрібно організувати низку

нормативно-врегульованих, планувальних, прогнозувальних і проектувальних процесів авіаційного землекористування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час дослідницької роботи встановлено, що поняття землекористування авіаційного транспорту можна розглядати як комплекс соціально-економічних та екологічних заходів для забезпечення та регулювання земельних відносин у сфері авіаційної галузі, раціонального використання та охорони земель, наданих у користування, а також приаеродромних територій.

Основні положення стратегії розвитку аеропортів України в умовах Європейської інтеграції відображають теоретичні основи щодо основоположних принципів реалізації практичного застосування, які беззаперечно базуються на потребах у використанні земельно-ресурсного потенціалу як основного просторового (територіального) базису.

Реалізації даного комплексу робіт є безперечно необхідною умовою розвитку та запорукою правого формування, державного регулювання авіаційного землекористування відповідно до міжнародних норм і стандартів. Адже на даний момент питання вдосконалення класифікації земель авіаційної галузі є правомірно неврегульованими з точки зору встановлення принципів формування землекористувань, а також для визначення обмежень у землекористуванні, організації екологобезпечного авіатранспортного землекористування.

Серед учених, які зробили значний внесок у науковий потенціал щодо розробки шляхів імплементації та вдосконалення процесів екологобезпечного, нормативно-врегульованого землекористування та розвитку транспортної інфраструктури, слід відмітити Новаковського Л.Я. [1], Новаковську І.О. [2; 3; 4; 5], Стецюка М.П. [6], Дороша Й.М. [7], Марінцеву К.В. [8], Бондарчук Н.В. [9], Milan Janic [10].

Постановка завдання. Нині в Україні нормативно-правова база у сфері авіаційної галузі є недостатньо врегульованою. Але законодавча база, яка існує, не відображає достатньо сучасні засади управління, норми й правила функціонування, а таке поняття, як землекористування авіаційного транспорту мало розглядається в нормативно-правових актах України. Однак саме земельно-ресурсний потенціал є територіальним базисом для будь-якої господарської діяльності. Тим паче, що авіація поєднує використання як земельного, так і повітряного простору, що є досить специфічною взаємодією.

Результати дослідження. Нормативно-правова база функціонування авіаційної транспортної системи зараз включає: Повітряний кодекс України [15], Земельний кодекс України [13], Закон України «Про транспорт» [14], Державні будівельні норми та інші нормативно-правові акти. Національні й галузеві стандарти щодо ведення авіаційної діяльності, які повинні бути розроблені відповідно до законодавства ЄС і документів міжнародних представництв, оскільки Україна є членом багатьох з указаних організацій, є не актуальними або не чинними у зв'язку з відсутністю нових модернізованих норм і правил. Так, у положеннях Державних будівельних норм, що затверджені 2017 року, про норми та правила будівництва, реконструкції аеропортів наведено кілька абзаців, які не містять конкретної інформації, не враховують напрями цільової програми розвитку аеропортів до 2023 року та Стратегії розвитку аеропортів до 2030 року щодо розширення та модернізації мережі аеропортів та авіапідприємств країни.

Незважаючи на таку ситуацію, країна має достатній потенціал, кваліфікованих, компетентних фахівців та експертів у галузі створення й удосконалення нормативного забезпечення авіаційної галузі, зокрема землекористування авіаційного транспорту, з урахуванням внутрішньої національної системи розвитку та за безпосередньої взаємодії із міжнародною.

Удосконалення нормативно-правового регулювання землекористування авіаційного транспорту слід проводити за напрямами її адаптації до стандартів Європейського Союзу. Такі напрями розвитку створюють умови для співробітництва й упровадження досвіду політики ЄС. Верховною Радою України ще 2004 року був ухвалений Закон України "Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства

Європейського Союзу" [11], але вагомих змін досі не відбулось, а сам нормативно-правовий акт потребує актуалізації.

Особливої уваги варта система екологобезпечного землекористування авіаційного транспорту у взаємодії з прилеглими видами землекористування та проблеми впливу останніх на безпеку авіатранспортної діяльності. Адже вітчизняна нормативно-правава база та сучасна система стандартизації майже не розглядають небезпечний вплив такого роду.

Спеціальні законодавчі положення встановлюють обмеження щодо використання земель транспорту, які мають особливий статус і відіграють велику роль у дотриманні екологічної безпеки навколишнього природного середовища, підвищення рівня соціально-економічного розвитку держави, що забезпечується завдяки ефективному плануванню використання земель [2].

Правовий режим земель авіаційного транспорту дещо відрізняється від правових особливостей земель інших видів транспорту. Функціонування даної підкатегорії насамперед полягає у взаємодії як наземного, так і повітряного транспорту. Тобто, щоб розпочалася будь-яка діяльність над поверхнею землі, потрібно організувати низку планувальних, прогнозувальних і проектувальних процесів авіаційного землекористування (рис. 1).

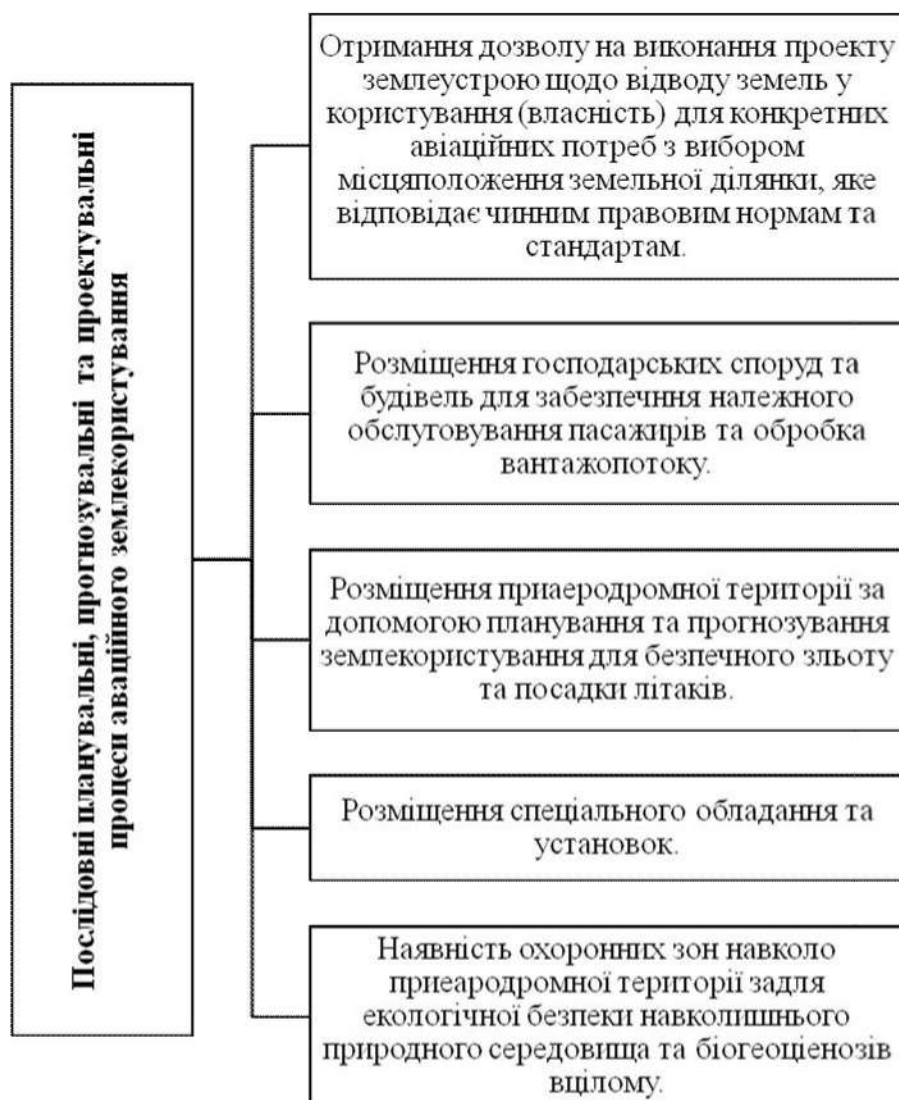

Рис. 1. Організація планувальних, прогнозувальних і проектувальних процесів авіаційного землекористування

*Сформовано автором на основі джерел [3; 8; 10]

Збалансоване землекористування, з урахуванням Європейського законодавства та міжнародного досвіду, повинно забезпечуватись і регулюватись такими заходами:

- системою управління відходами; спеціальними рекомендаціями щодо планування та охорони біорізноманіття прилеглих землекористувань;
- правилами взаємодії з водними об'єктами в регіоні авіаційної діяльності;
- функціонуванням системи «зелена економіка» на території аеропорту;
- основними загальноприйнятими політичними інструментами регулювання землекористуванням авіаційного транспорту.

Актуальним для України є запровадження розроблених фахівцями-експертами Міжнародної організації цивільної авіації правил управління інфраструктурою, рослинністю, землекористуванням. Ці правила є загальноприйнятими для авіаційної транспортної інфраструктури та прилеглих землекористувань і викладено в «Керівництві аеропортовими службами» (ч. 3). Зокрема, цими правилами встановлено вимоги щодо зменшення негативного впливу диких звірів, птахів, рослинності на функціонування аеропортів та особливостей інфраструктури найближчих населених пунктів.

Для території України з урахуванням фізико-географічних особливостей території, зокрема розташування видів флори, фауни, а також генеральних планів і схем розвитку аеропортів доцільно розробити «Програму з управління середовищем існування навколо аеропортів», яка містила б систему конкретних заходів щодо зниження небезпеки, створюваної птахами й дикими тваринами, які можуть мешкати на території аеропорту або навколо нього.

Положення Земельного кодексу України та Закону України «Про транспорт» розглядають класифікацію об'єктів, які входять до складу земель авіаційного транспорту та регламентують особливий правовий режим використання приаеродромної території. Але якщо розглядати дану класифікацію конкретніше, порівнюючи при цьому положення Земельного кодексу України, Повітряного кодексу України, Закону України «Про транспорт», мають місце певні колізійні положення. Згідно з положеннями статті 70 Повітряного кодексу України (ПКУ) [15]: «Експлуатант аеропорту забезпечує прийняття та відправку повітряних суден, організацію наземного обслуговування повітряних суден, пасажирів, екіпажів, багажу, вантажу та пошти, повинен мати для цього аеродром, споруди, обладнання, техніку, персонал і може включати розташовані на його території об'єкти системи організації повітряного руху, метеорологічного обслуговування, вертолітні майданчики, під'їзні колії із смугами відведення, об'єкти соціальної сфери та інші спорудження і об'єкти». По суті, один аеропорт в обов'язковому порядку повинен містити у своїй інфраструктурі аеродром, а також може мати вертольотодром і гідроаеродром. При цьому, згідно зі статтею 1 ПКУ: «Вертодром – аеродром або майданчик на землі, на воді чи на споруді, призначений повністю або частково для прибуття, відправлення та руху вертольотів по його поверхні» [15].

Отже, можна допустити, що аеродром, вертольотодром і гідроаеродром можуть функціонувати як в інфраструктурі аеропорту, так і самостійно. Але якщо повернутися до самої класифікації об'єктів земель авіаційного транспорту, простежується, що їх розмежування досить неврегульоване. Це можна регламентувати тим, що поняття «вертольотодроми» повторюються двічі: окремо і в складі інших спеціальних майданчиків. Також незрозумілим залишається повторення тричі поняття «земельні ділянки, зайняті службовими об'єктами, що забезпечують роботу авіаційного транспорту», як окремо, так і як продовження опису інших об'єктів даного поділу.

Окремою групою виділяють земельні ділянки, зайняті службово-технічними територіями з будівлями та спорудами, що забезпечують роботу авіаційного транспорту, які є досить масштабною за площею групою земель і частиною інфраструктури як аеропорту, так і аеродрому, вертольотодрому, гідроаеродрому. Останні, у свою чергу, можуть бути як у складі аеропорту, так і функціонувати самостійно. До окремої групи об'єктів підкатегорії земель авіаційного транспорту доцільно зарахувати заводи цивільної

авіації, серед них і ремонтні заводи адже за технічними характеристиками ці об'єкти мають абсолютно іншу специфіку роботи, хоча здебільшого розміщуються поблизу аеропорту, аеродрому, гідроаеродрому.

З огляду на здійснений аналіз виокремимо напрями щодо вдосконалення нормативно-правової бази регулювання землекористування авіаційного транспорту. Вони можуть бути такими (рис 2):

Рис. 2. Можливі напрями вдосконалення нормативного забезпечення землекористування авіаційного транспорту

*Сформовано автором

Висновки. На сучасному етапі розвитку авіаційної транспортної системи концепція «Авіаційна транспортна стратегія розвитку на період до 2030 року» визначає поняття авіації як однієї з найважливіших галузей національної економіки, стрімкий розвиток та ефективне функціонування якої є необхідною умовою стабілізації структурних перетворень, упровадження зовнішньоекономічної діяльності, задоволення потреби населення і суспільного виробництва в перевезеннях, забезпечення захисту національних інтересів України.

Відповідно до здійсненого аналізу та проведених досліджень стратегія розвитку та впровадження ефективного, нормативно-правового забезпечення землекористування авіаційного транспорту повинна бути націлена на такі напрями:

- урахування й дотримання особливостей правового режиму використання земель авіаційного транспорту;
- дотримання й виконання всіх вимог нормативно-правових документів Конвенції Міжнародної організації цивільної авіації щодо організації авіаційної діяльності,

зокрема ефективне і правомірне прогнозування й планування просторового розвитку, є обов'язковою умовою в збереженні цілісності природних екосистем, не тільки в межах своєї держави, а також сприяє економічному зростанню та розвитку світової авіаційної інфраструктури;

- розробка конкретніших методів державного регулювання правового режиму використання земель авіаційного транспорту, зокрема регулювання використання не за цільовим призначенням чи через незаконну забудову земель навколо аеропортів, а також неправомірну забудову навколо аеропорту.

Україна є членом Міжнародної організації цивільної авіації, тому дотримання та виконання всіх вимог нормативно-правових документів Конвенції щодо організації авіаційної діяльності, зокрема ефективне і правомірне прогнозування й планування просторового розвитку, є обов'язковою умовою у збереженні цілісності природних екосистем, не тільки в межах своєї держави, а також сприяє економічному зростанню та розвитку світової авіаційної інфраструктури. Тим більше, що з 2015 року відповідно до Додатку 15 до Конвенції Міжнародної цивільної авіації, держави, аеропорти (аеродроми) яких постійно приймають рейси міжнародних авіаліній, повинні мати чіткі цифрові дані приаеродромних територій внесені до державних реєстрів, у випадку України – до Державного земельного кадастру. Основна мета даної вимоги – це безпека польотів, шляхом використання точнішої аеронавігаційної інформації та здійснення моніторингу навколишнього природного середовища.

Бібліографічний список

1. Новаковський Л.Я., М.А. Олещенко Соціально-економічні проблеми сучасного землекористування. Київ: Урожай, 2007. 276 с.
2. Novakovska Iryna, Skrypnyk Liliia, The Land Use Of Aviation Transport in Ukraine: Contemporary Status and Development Strategy. Georgia, Batumi. *Innovative Economics and Management*. 2018. №5–3. С. 62–71.
3. Новаковська І.О. Економіка землекористування: навч. посіб. Київ: Аграр. наука, 2018. 400 с.
4. Новаковська І.О. Оптимізація міським землекористуванням. *Економіст*. 2018. С. 27–32
5. Новаковська І.О. Управління міським землекористуванням: монографія. Київ: Аграр. наука, 2018. 304 с.
6. Стецюк М.П., Скрипник Л.Р. Управлінські пріоритети використання земельних ресурсів у контексті функціонування аеропортів та їх інфраструктури. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2018. С. 33–40
7. Актуальні питання оцінки земель у полі зору землевпорядників. НУБіП. 2017. URL: 14. <https://nubip.edu.ua/node/29069>.
8. Марінцева К.В. Наукові основи та методи забезпечення ефективного функціонування авіатранспортних систем: монографія. Київ: НАУ, 2014. 504 с.
9. Бондарчук Н.В. Правовий режим земель авіаційного транспорту України: дис. на здоб. наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право»/ НАН України Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2011. 181 с. URL: bitstream/123456789/3861/1/Bondarchuk_2011_181.pdf
10. Analyzing, modeling, and assessing the performances of land use by airports. *International Journal of Sustainable Transportation*. 2015. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/15568318.2015.1104566?needAccess=true>
11. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 04.11.2018 №2581-VII-ВР/ База даних

- «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>
12. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 01.01.2019 №2498-VIII-ВР//База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>
13. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III // База даних «Законодавство України»/ ВР України. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
14. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 №232/94-ВР//База даних «Законодавство України»/ ВР України. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>
15. Повітряний кодекс України ред. від 18 грудня 2011 р. № 2059-VIII // База даних «Законодавство України»/ ВР України. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>

References

- Novakovskii, L. (2007), Socio-economic problems of modern land use, Harvest, Kyiv, 276 p. [in Ukrainian]
- Iryna Novakovska, Liliia Skrypnyk (2018), "The Land Use Of Aviation Transport in Ukraine: Contemporary Status and Development Strategy" ["Vykorystannya aviatsiynoho transportu v ukrayini: suchasnyy stan ta rozvytok stratehiyi"], *Innovative Economics and Management*. 2018. № 5-3. pp. 62-71 [in English]
- Novakovska, I. (2018). *Economica zemlekorustyvannia: navch.posibnyk*. Kyiv: Agrarnaya Nauka, 400 p. [in Ukrainian].
- Novakovska I. O. (2018). Optyimizatsiya systemy zemlekorystuvannya. *Ekonomist*. 3, pp. 27-32. [in Ukrainian].
- Novakovska, I. (2016). *Upravlinnia mis'kum zemlekorustyvanniam: monohrafiya*. Kyiv: Agrarnaya Nauka. 304 p. [in Ukrainian].
- Stetsyuk, I.O., Skrypnyk, L.R. (2018), "Management priorities of land resources use in the context of the airports and infrastructure operation" ["Priorytety upravlinnya vykorystanniam zemel'nykh resursiv v konteksti roboty aeroportiv ta infrastruktury"], *Land system, cadastre and land monitoring*, No. 2, pp. 33-41.[in Ukrainian]
- Actual questions of land evaluation in the field of view of land surveyors [Aktual'ni pytannya otsinky zemel' u poli zoru zemlevporyadnykiv] URL: <https://nubip.edu.ua/node/29069>. [in English]
- Marintseva K. (2014). *Scientific fundamentals and methods of ensuring the effective functioning of air transport systems: monohrafiya*. Kyiv: NAU. 504 p.[in Ukrainian]
- Bondarchuk, N. (2009), *Concept and characteristics of land of aviation transport and their legal regime*, Ph.D. Thesis, VM Koretsky National Academy of Sciences of Ukraine, Kiev, Ukraine, 181 p.[in Ukrainian]
- Analyzing, modeling, and assessing the performances of land use by airports. *International Journal of Sustainable Transportation*. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/15568318.2015.1104566?needAccess=true> [in English]
- The Verkhovna Rada of Ukraine (2018). *About the National Program of Adaptation of Ukrainian Legislation to the Law of the European Union* (Publication No. 2581-VII). Kyiv: Ukraine. Government Printing Office.[in Ukrainian]
- The Verkhovna Rada of Ukraine (2012). *About the State Land Cadastre* (Publication No. 2498-VIII). Kyiv: Ukraine. Government Printing Office.[in Ukrainian]
- The Verkhovna Rada of Ukraine (2001). *Land Code of Ukraine* (Publication No. 2768-III). Kyiv: Ukraine. Government Printing Office.[in Ukrainian]

14. The Verkhovna Rada of Ukraine. (1994). Low. On Transport (Publication No./94-BP). Kyiv: Ukraine. Government Printing Office.[in Ukrainian]
15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011). Air Code of Ukraine (Publication No.-VI). Kyiv: Ukraine. Government Printing Office.[in Ukrainian]

AUTHOR'S ABSTRACT

JEL 000L930 O130

Novakovska I.⁶⁴

National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

<http://orcid.org/0000-0002-1473-7543>

Yamkovuy O.⁶⁵

National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

<http://orcid.org/0000-0001-7488-8522>

Skrypnyk L.⁶⁶

Institute of Agroecology and Natural Resources of NAAS (Kyiv, Ukraine)

<http://orcid.org/0000-0001-7349-9496>

Email: liliia-nahorna@ukr.net

IMPROVEMENT OF NORMATIVE PROVIDING OF LAND RELATIONS REGULATION IN THE FIELD OF LAND USE AVIATION

Objective. The legislative base in the area of aviation land use that exists for this period in Ukraine does not fully reflect modern management principles, norms and rules of operation, and the concept of land use of aviation transport is not sufficiently explored. However, land-resource potential is a territorial basis for any economic activity. Also aviation combines the use of both land and air space, which is a rather specific interaction.

Methods. The empirical and theoretical method of scientific research and the method of system analysis were used to carry out the analysis of regulatory and legal support in the field of environmentally safe land use of aviation transport and for the substantiation of current problems, solutions. The main provisions and documents of the International Civil Aviation Organization (ICAO Council), scientific developments of domestic and foreign scientists were used at research proces.

Results. The main disadvantages of regulatory and legal support in the field of land utilization of air transport in Ukraine were considered. It has been determined that the system of ecologically safe land use of aviation transport in interaction with adjacent types of land use and the problem of the last-mentioned influence on the safety of air transport activities is required by the special attention and further

⁶⁴ *Novakovska Iryna, Doctor of Economics, Associate Professor, Head of Land Management and Cadastre Department, National Aviation University (Kyiv, Ukraine)*

⁶⁵ *Yamkovuy Oleksandr. PhD in Pedagogics, Deputy Director of Information Technology and Land Management College, National Aviation University (Kyiv, Ukraine)*

⁶⁶ *Skrypnyk Liliia, Postgraduate Student, Institute of Agroecology and Natural Resources of NAAS (Kyiv, Ukraine)*

researches. It has been established that domestic normative legal base and modern system of standardization do not fully consider the dangerous influence of this kind.

Scientific novelty. Possible directions for improvement of normative maintenance of land use of aviation transport in Ukraine were offered.

Practical significance. The application of the research results on the main shortcomings elimination of the regulatory base in the field of land use of aviation transport in Ukraine will allow in the future to develop a "Airport Management Program", which would include a system of specific measures to reduce the risk posed by birds and wildlife, which can live in or in the vicinity of the airport.

УДК 338.24

JEL Q56

Резнік Н.П.⁶⁷

*Національний університет біоресурсів та природокористування України
(Київ, Україна)*

<https://orcid.org/0000-0001-9588-5929>

Костко О.В.⁶⁸

*Національний університет біоресурсів та природокористування України
(Київ, Україна)*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

У статті розглянуто проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва в Україні. Висвітлення регіональних аспектів рівня розвитку малого підприємництва в Україні, виявлення основних проблем, що його сповільнюють, пошук шляхів їх подолання, а також узагальнення регіональних принципів формування й розвитку малого підприємництва.

Ключові слова: мале підприємництво, економіка, проблеми, розвиток, сектор економіки.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены проблемы и перспективы развития малого предпринимательства в Украине. Освещение региональных аспектов уровня развития малого предпринимательства в Украине, выявление основных проблем, которые его замедляют, поиск путей их преодоления, а также обобщение региональных принципов формирования и развития малого предпринимательства.

Ключевые слова: малое предпринимательство, экономика, проблемы, развитие, сектор экономики.

⁶⁷ *Резнік Надія Пертівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри біржової діяльності і торгівлі, Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)*

⁶⁸ *Костко Оксана Вікторівна, магістрант, Економічний факультет, Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)*